

Анкета о радној снази, IV квартал 2020.

У четвртном кварталу 2020. године број запослених износио је 2 920 900, а број незапослених 321 000. Стопа запослености за дати период износи 49,7% а стопа незапослености 9,9%.

Граф. 1. Стопе запослености/незапослености, популација узраста 15 и више година, 2015–2020. (%)

Поређење са истим кварталом претходне године

Према подацима Анкете о радној снази за четврти квартал 2020. године, стопа запослености је остала непромењена, док је стопа незапослености незнатно повећана, за 0,2 процентна поена (п. п.), у односу на четврти квартал 2019. године.

Међугодишњи пад броја запослених износи 17 400, док међугодишњи раст броја незапослених износи 6 900. Истовремено, број становника старости 15 и више година смањен је за 30 200, а контингент неактивног становништва мањи је за 19 800.

У оквиру укупне запослености (-17 400) дошло је до смањења неформалне запослености (-31 900), доминантно у пољопривреди (-26 300), и повећања формалне запослености (+14 600). Највећи раст броја запослених у оквиру формалне запослености забележен је у секторима делатности Информисање и комуникације (+17 200) и Прерађивачка индустрија (+13 500).

Пад запослености забележен је код лица са најнижим нивоом образовања (-30 900), док је број запослених са средњим и високим образовањем порастао за 13 500. Запосленост је смањена у популацији од 15 до 34 године старости (-39 200), док је код популације старије од 35 година запосленост повећана за 21 800.

Стопа неформалне запослености, која је у четвртом кварталу 2020. године износила 16,7%, и стопа дугорочне незапослености, која је у истом периоду била 5,3%, мање су у поређењу са истим периодом 2019. године за 1,0 и 0,5 п. п. респективно.

У мушкој популацији незапосленост је повећана за 8 100, што је условило да стопа незапослености мушкараца у четвртом кварталу 2020. буде за 0,4 п. п. већа у односу на исти период 2019. године. Број незапослених жена мањи је за 1 200, при чему је стопа незапослености жена остала непромењена у односу на четврти квартал 2019. године.

Највећи раст запослености (+16 400) уз смањење незапослености (-3 600) забележен је у Региону Шумадије и Западне Србије. У Региону Јужне и Источне Србије дошло је до истовременог смањења запослености (-12 100) и незапослености (-6 100). У Београдском региону забележен је највећи пад запослености (-18 000) уз највећи раст незапослености (+9 800). У Региону Војводине запосленост је смањена за 3 600, док је незапосленост повећана за 6 800.

У популацији младих, узраста од 15 до 24 године, дошло је до смањења запослености на међугодишњем нивоу (-11 800), првенствено код жена (-11 100). Незапосленост је истовремено порасла за 5 400.

У четвртом кварталу 2020. године стопа незапослености младих већа је за 3,3 п. п. у односу на исти период 2019. године.

Тзв. NEET стопа, односно удео младих узраста од 15 до 24 године који нити раде нити су у процесу образовања у укупној популацији младих, у четвртом кварталу 2020. године износила је 17,6%, што представља повећање од 1,8 п. п. у односу на исти период 2019. године.

Поређење са претходним кварталом

Према подацима Анкете о радној снази за четврти квартал 2020. године, а у поређењу са трећим кварталом исте године, код становништва старог 15 и више година дошло је до смањења запослености (-15 700) и неактивности (-20 900), док је незапосленост повећана (+29 000).

На међукварталном нивоу, стопе запослености и неактивности смањене су за 0,2 п. п. и 0,3 п. п. респективно, и достигле су ниво од 49,7%, односно 44,9% у четвртом кварталу 2020. Истовремено, стопа незапослености порасла је за 0,9 п. п. и достигла је ниво од 9,9%.

У оквиру укупне запослености (-15 700), формална запосленост је порасла за 7 000, а неформална запосленост смањена је за 22 700.

Највећи пад запослености забележен је у сектору делатности Пољопривреда, шумарство и рибарство (-24 600) и Грађевинарство (-17 100), до чега је дошло услед смањења обима пољопривредних и грађевинских радова у зимским месецима.

Запосленост је смањена код лица са најнижим нивоом образовања (-50 300), док је број запослених са средњим и високим образовањем порастао за 34 600.

Највећи раст незапослености у четвртом кварталу, у односу на трећи квартал 2020. године, забележен је у Региону Војводине (+12 800), док је број незапослених у Региону Јужне и Источне Србије остао готово непромењен.

У Региону Војводине и Региону Јужне и Источне Србије број запослених смањен је за по 10 000, док је број запослених у Београдском региону остао на приближно истом нивоу.

У популацији младих, узраста од 15 до 24 године, у четвртом кварталу 2020, у поређењу са трећим кварталом исте године, дошло је до смањења броја неактивног (-12 900) и запосленог становништва (-5 400), док је незапосленост истовремено порасла за 15 800. Услед таквог тренда, стопа незапослености младих порасла је за 6,0 п. п. и у четвртом кварталу 2020. износила је 32,4%.

COVID-19 и додатни индикатори о кретању на тржишту рада

До пораста броја незапослених у четвртном кварталу, у односу на трећи квартал 2020. године, дошло је услед „враћања“ лица из контингента неактивних у контингент незапослених (тренд започет у трећем кварталу 2020) и, мањим делом, услед смањења запослености.

Наиме, од увођења ванредног стања, крајем првог и почетком другог квартала 2020. године, појединци који нису могли да траже посао или нису били у могућности да почну да раде због мера спречавања ширења коронавируса су, према дефиницијама Међународне организације рада – МОП, сматрани неактивним а не незапосленим.

Према дефиницији Међународне организације рада, која се у Анкети користи од 2004. године, **незапосленима** се сматрају лица која нису обављала ниједан плаћени посао у посматраној седмици, активно су тражила посао током четири седмице које су претходиле посматраној седмици и у могућности су да почну да раде у року од две седмице након истека посматране седмице.

Дакле, неко ко није активно тражио посао не сматра се незапосленим, већ се сматра неактивним.

Након укидања и ублажавања већине мера које су ограничавале кретање, почев од трећег, а нарочито у четвртном кварталу 2020. године, примећено је да се већина показатеља кретања на тржишту рада враћа на ниво пре кризе изазване пандемијом. Смањује се број запослених који раде од куће и број запослених који одсуствују с посла, док је застој на тржишту рада мањи него пре годину дана.

У складу са препорукама Европске статистичке организације – Евростата, у овом саопштењу приказани су додатни индикатори, с циљем да се подробније представе најновија кретања на тржишту рада. Ти додатни индикатори односе се на укупан застој на тржишту рада (*total labour market slack*), одсуство с посла, рад од куће и извршене часове рада.

Застој на тржишту рада (*labour market slack*) представља учешће: 1) незапослених; 2) запослених који раде краће од пуног радног времена а желели би да раде више; 3) оних који траже посао, али не могу да раде и 4) оних који могу да раде, али не траже посао, у проширеној радној снази, при чему се под проширеном радном снагом подразумевају сви запослени, незапослени и потенцијална радна снага (они који могу да раде, али не траже посао и они који траже посао, али не могу одмах да почну да раде).

Застој на тржишту рада у четвртном кварталу 2020. године износи 19,0% и мањи је за 0,6 п. п. у односу на исти период 2019. године, док је у односу на трећи квартал 2020. већи за 0,3 п. п., што сугерише да је тзв. незадовољена потреба за запослењем мања него пре годину дана, односно пре кризе изазване пандемијом.

Одсуство са посла мери се учешћем запослених који су одсутни са посла у укупном броју запослених.

У четвртном кварталу 2020. године с посла је одсуствовало 4,6% запослених, што је за 1,6 п. п. мање у односу на трећи квартал 2020. године а за 0,1 п. п. више у односу на исти период 2019. године.

Рад од куће мери се учешћем броја запослених који су радили од куће у укупном броју запослених.

Рад од куће у четвртном кварталу 2020. године износио је 9,2%, што је за 0,1 п. п. мање у односу на трећи квартал 2020. а за 0,5 п. п. више у односу на исти период 2019. године.

Просечни недељни **извршени часови рада** на главном послу по запосленом у четвртном кварталу 2020. године износили су 39,5, што представља смањење од 1,1% у односу на прошли квартал. Просечни недељни извршени часови рада на главном послу по запосленом у четвртном кварталу 2020. године мањи су и у односу на четврти квартал 2019. године за 1,5%, када су износили 40,1.

Основни индикатори, IV квартал 2020. године

Стопа активности становништва старог 15 и више година у IV кварталу 2020. године износила је 55,1%, при чему је стопа активности мушкараца 63,8%, а жена 47,0%. У Региону Шумадије и Западне Србије забележена је највећа стопа активности у овом периоду (57,4%), а непосредно га прати Београдски регион, у којем ова стопа бележи вредност од 56,0%. У Региону Војводине и Региону Јужне и Источне Србије забележене су најниже стопе активности, и то 54,0% и 52,4% респективно.

Стопа запослености становништва старости 15 и више година износила је 49,7%, и то мушког становништва 57,7%, а женског 42,2%. Регион Шумадије и Западне Србије бележи највећу стопу запослености (51,5%), и иза њега следе Београдски регион и Регион Војводине (51,0% и 49,3% респективно), док Регион Јужне и Источне Србије бележи најмању вредност (46,0%).

Стопа неформалне запослености у наведеном кварталу на нивоу свих делатности износила је 16,7%. Стопа неформалне запослености у делатности пољопривреде¹ износила је 55,9%, док је у делатностима ван пољопривреде ова стопа имала вредност од 8,0%.

Стопа незапослености становништва старости 15 и више година износила је 9,9%, и то 9,6% за мушкарце и 10,3% за жене. Гледано на нивоу региона, ова стопа имала је најмању вредност у Региону Војводине (8,7%), а затим следе Београдски регион (8,9%) и Регион Шумадије и Западне Србије (10,3%). У Региону Јужне и Источне Србије и даље се бележи најлошија ситуација на тржишту рада, што показује највећа стопа незапослености – 12,2%.

Табела 1. Основни показатељи кретања на тржишту рада, IV квартал 2020.

	IV квартал 2020	Промене у односу на претходни квартал		Промене у односу на исти квартал претходне године	
	(у хиљ.)	(у хиљ.)	%	(у хиљ.)	%
Популација старости 15+	5882,8	-7,7	-0,1	-30,2	-0,5
Активно становништво	3241,9	13,3	0,4	-10,4	-0,3
Запослени	2920,9	-15,7	-0,5	-17,4	-0,6
Формално запослени	2434,3	7,0	0,3	14,6	0,6
Неформално запослени	486,6	-22,7	-4,5	-31,9	-6,2
Незапослени	321,0	29,0	9,9	6,9	2,2
Неактивно становништво	2640,9	-20,9	-0,8	-19,8	-0,7
	%	(п. п.)			
Стопа активности	55,1		0,3		0,1
Стопа запослености	49,7		-0,2		0,0
Стопа неформалне запослености	16,7		-0,7		-1,0
Стопа незапослености	9,9		0,9		0,2
Стопа неактивности	44,9		-0,3		-0,1

Анкета је у четвртном кварталу 2020. године спроведена на узорку од 15 706 домаћинстава, од чега је анкетирано 11 597 домаћинстава, односно 28 354 лица старости 15 и више година.

Детаљнији подаци могу се наћи у табелама које су део саопштења из Анкете о радној снази за IV квартал 2020. (PC10), на адреси: <http://publikacije.stat.gov.rs/G2021/Xls/G20211044.xlsx>.

¹ Делатност пољопривреде обухвата цео сектор делатности Пољопривреда, шумарство и рибарство, као и део сектора Делатност домаћинства као послодавца који се односи на послове у пољопривреди.

Методолошка објашњења

Анкета о радној снази представља најобухватнији и једини међународно упоредиви инструмент за праћење кретања на тржишту рада, којим се региструју демографске и социоекономске карактеристике становништва старијег од 15 година.

Главни циљ Анкете је оцењивање обима радне снаге, тј. запосленог и незапосленог становништва, при чему се под запосленошћу подразумева рад и у формалном и у неформалном сектору.

Поред тога, ово истраживање бави се карактеристикама запослености (професионалним статусом запослених лица, њиховом делатношћу, занимањем, правима која остварују на послу) и незапослености (стеченим образовањем, дужином тражења посла, претходним радним искуством), као и карактеристикама неактивног становништва – образовањем, старошћу, извором прихода и спремношћу да се укључи на тржиште рада.

Активно становништво (радну снагу) чине сва запослена и незапослена лица стара 15 и више година.

Потенцијална радна снага обухвата две групе неактивног становништва, и то: 1) лица која могу да раде, али не траже посао и 2) лица која траже посао, али не могу одмах да почну да раде.

Стопа активности (учешћа радне снаге) представља удео активног становништва у укупном становништву старом 15 и више година.

Лица која су најмање један сат у посматраној седмици обављала неки плаћени посао (у новцу или природи), као и лица која су имала запослење, али која су у тој седмици била одсутна са посла (уз гаранцију повратка), сматрају се **запосленим лицима**.

Стопа запослености представља удео запослених у укупном становништву старом 15 и више година.

Неформалном запосленошћу сматра се рад у нерегистрованим предузећима, рад у регистрованим предузећима без уговора о раду, као и рад помажућих чланова домаћинства.

Стопа неформалне запослености представља удео неформално запослених у укупној запослености.

Незапослена лица су она лица која нису обављала ниједан плаћени посао у посматраној седмици, активно су тражила посао током четири седмице које су претходиле посматраној седмици и у могућности су да почну да раде у року од две седмице након истека посматране седмице.

Стопа незапослености представља удео незапослених у радној снази (запослени и незапослени) старости 15 и више година.

Стопа дугорочне незапослености представља удео лица незапослених дуже од годину дана у радној снази (запослени и незапослени) старости 15 и више година.

Стопа НЕЕТ подразумева учешће лица старости 15–24 године (или 15–29 година) која нису запослена, нису на школовању, нити су на обуци у укупној популацији тог узраста.

Неактивно становништво чине сва лица стара 15 и више година која нису сврстана у запослено или незапослено становништво. У неактивна лица спадају студенти, пензионери, лица која обављају кућне послове, као и остала лица која у посматраној седмици нису обављала ниједан плаћени посао, нису активно тражила посао или нису била у могућности да почну да раде у року од две седмице након истека посматране седмице.

Стопа неактивности представља удео неактивног становништва у укупном становништву старом 15 и више година.

За детаљнији опис Анкете и свих дефиниција у вези са радном снагом видети методологију Анкете о радној снази на: www.stat.gov.rs.

Републички завод за статистику од 1999. године не располаже подацима за АП Косово и Метохија, тако да они нису садржани у обухвату података за Републику Србију (укупно).

Контакт: ars@stat.gov.rs, тел.: 011 2412 922, локал 418

Издаје и штампа: Републички завод за статистику, 11 050 Београд, Милана Ракића 5

Телефон: 011 2412 922 (центра) • Телефакс: 011 2411-260 • www.stat.gov.rs

Одговара: др Миладин Ковачевић, директор

Тираж: 20 • Периодика излажења: квартална